

Az egri iskolai könyvtárosok összefogása

Az egri Eszterházy Károly Főiskola Központi Könyvtára 2008. április 24-én hagyományteremtő szándékkal megrendezte első iskolai könyvtárosi konferenciáját, elsősorban az egri középiskolák és egri kistérségi általános iskolák könyvtáraiban dolgozó könyvtárosoknak, de voltak érdeklődők a szomszédos megyékből is.

A konferencia alapvető célja elsősorban a segítségnyújtás volt. Úgy gondoltuk – mi, az EKF könyvtárban dolgozók –, hogy ma a magyar könyvtárügyben legnehezebb helyzetben az iskolai könyvtárak és könyvtárosok vannak. Ők azok, akik leginkább kiszolgáltatott helyzetben látják el feladataikat, ugyanakkor ők teszik az első és talán legfontosabb könyvtári benyomást a jövőbeni könyvtárhasználókra, olvasókra, hiszen az iskolai könyvtárosok személyében találkozik először a hatéves gyermek a könyvtárral mint intézménnyel. Ezért tartottuk rendkívül fontosnak, hogy lehetőséget teremtsünk egy konferencia keretében a térség iskolai könyvtárosainak találkozásra, fórumra, ha úgy tetszik, továbbképzésre.

A konferenciát azzal a hagyományteremtő szándékkal is szerveztük meg, hogy a jövőben évente kétszer – tavasszal és ősszel – rendezzük majd meg: a tavaszi konferenciát tudományos ülésnek szánva, meghívott előadók segítségével, az őszi találkozót viszont inkább fórum jelleggel, inkább megadni az iskoláknak a bemutatkozási lehetőséget, ha kell szinte ötletfórumot rendezve a legégetőbb problémák megoldásához.

Ezen az első konferencián vitaindítóként az alábbi előadások hangzottak el:

- Az iskolai könyvtárak feladatai – *Tamásné Fekete Adrienn* igazgatóhelyettes – (EKF Központi Könyvtár);
- „Versenyképes könyvtár – versenyképes könyvtárossal”. Beszámoló az MKE konferenciasorozatának észak-magyarországi, miskolci rendezvényéről – *Nagy Andor* 4. évfolyamos könyvtár szakos hallgató (EKF);
- Az iskolai könyvtárak helyzete és a szakmai szolgáltatás szerepe Heves megyében – *Zentai Péterné* könyvtárvezető (Pedagógiai és Közművelődési Intézet – Eger);
- Kistérségi együttműködés és információáramlás a világhálón a Szirén könyvtári rendszer segítségével – *Mohai Lajos* programfejlesztő;
- A Központi Könyvtár honlapjának bemutatása – *Gál Tibor* igazgatóhelyettes – (EKF Központi Könyvtár);
- A EKF Könyvtárának bemutatása – *Tircsné Propper Valéria* igazgató – (EKF Központi Könyvtár).

Az Eszterházy Károly Főiskola könyvtára felsőoktatási tudományos szakkönyvtár, amely 1999-től nyilvános könyvtárként működik, de mint ilyen, iskolai könyv-

tár is, főiskolai szinten a könyvtárosképzés gyakorlati színtere is. Így a konferencia előadói valódi szakértőként tartották meg gondolatébresztő előadásait.

A konferencia egyik alap gondolata mindenképpen az volt, hogy kiindulási pontja lesz annak az együttes gondolkodásnak, amely olyan gyakorlati együttműködéshez vezet, amelynek eredményeként, olyan értéket tudunk teremteni, amely segíti használóink minőségibb munkáját, hozzájárul iskoláink jobb imázsának megteremtéséhez, és végül, nem titkoltnan, saját munkánk és mi magunk elismeréséhez.

Célunk az volt még, ha ez az általunk a mindennapokban élő, személyes kapcsolatokon alapuló gyakorlat a jövőben egy tervezett és tervezhető, fejleszhető, célra orientált, intézményes együttműködéssé válhatna, amely nem enyészik el egy könyvtárosváltással vagy egyszeri találkozással.

Ma még a könyvtárostanári hivatás magányos mesterség. Többnyire az iskolában szakmáját egyedül képviseli, ő az iskolai könyvtár lelke, nélküle hiába a jól felszerelt könyvtár, a megfelelő információs technológiák sora, az ő kellő motiváltságának hiányában az csak „tár”-ként működik. Leleményességével nagyon sok hiányosságot áthidalhat. Személyiségének jelentős szerepe van közvetlen környezete könyvtárképének kialakításában. Az utóbbi egy-két évtizedben körvonalazódott ez az új típusú szakértelem: a pedagógus és könyvtáros szakterület metszetében, amely egyesíti magában a nevelői és könyvtárosi hivatás sajátosságait, s amely munka végzése közben pedagógiai tevékenység folyik a könyvtár eszközeivel.

A könyvtárostanári pálya nagyon összetett feladatok elé állítja a kollégákat. A pedagógiai és könyvtárszakmai feladatokon kívül informatikusi, vezetési, szervezési feladatokat is ellátnak. Gazdasági ügyeket intéznek, anyagi felelősséggel tartoznak, adminisztrációs, nyilvántartási kötelezettségük is van külön iratkezeléssel, és pályázatot is írnak. Szerepkörükbe a pedagógusi és könyvtárosi feladatokon kívül beletartozik a pszichológusi, szociológusi, informatikusi, menedzseri, rendezvényszervezői, sőt iskolatípustól, megbízatásaitól függően további más szerepekben is fel kell tűnniük. Az iskolákban természetesnek vesszük, hogy a könyvtáros bármelyiknek meg tud felelni (persze igyekszik is legjobb tudása szerint, mindenütt maximálisan teljesíteni, még ha ez sokszor a pihenőidejéből is történik).

A könyvtárostanári legfontosabb feladata a könyvtár pedagógiai tevékenységének irányítása. A Nemzeti alaptanterv bevezetésével a könyvtárhasználatlan oktatása beépült a tantervekbe, mégis sok helyen elhanyagolják oktatását, és alacsony a könyvtárban tartott szakórák száma is. A könyvtárostanárok hivatásukból és szerepükből adódóan, igyekeznek bemutatni a tantestületnek az új technológiákat, az új eszközöket, azok használatát. Sok helyütt azonban valamiféle szellemi ellenállás vagy restségből fakadó közöny fogadja a könyvtárostanári igyekezetét. Pedig nagyon fontos a kollégák közreműködése, hiszen egyedül ez a feladat nem valósítható meg, nem érvényesülhet a könyvtárhasználat komplexitása és tantárgyközisége.

Iskolai könyvtáros körökben gyakran hallani panaszt amiatt, hogy mennyire alacsony a szakma presztízse. Vannak iskolák, ahol a könyvtárost nem tekintik egyenrangú tanárnak, pedagógusnak, holott munkája és végzettsége okán is természetes az, sőt nekik sokkal többet kell bizonyítaniuk, mint más szakos kollégáknak, hogy elismerjék munkájukat. Ez ellen legtöbbször maga a könyvtárostanári

tehet: a könyvtár fontosságának, a könyvtáros munkájának elfogadottsága az iskolában a könyvtárostánár tevékenységétől függ, amihez azonban teljes állású könyvtárosra van szükség. A könyvtárostánárok leterheltsége sok esetben gátja lehet a fejlesztéseknek, az egyéni kezdeményezéseknek, az innovatív elgondolások megvalósításának.

Ahhoz, hogy a könyvtáros jól tudja végezni munkáját, nagyon sok feltételnek kell teljesülnie, főleg a mai ún. információs társadalomban. A megfelelő eszközök hiánya, sajnos, a könyvtáros leleményességével, szakmaszeretetével sem oldható meg mindig. A társadalmi kihívásokkal, elvárásokkal mindenki tisztában van, de a megfelelő feltételek hiányában hiába szeretné XXI. századi szinten teljesíteni hivatását, ehhez önmagában kevés. A könyvtárostánárok többsége legsikeresebb a diákokkal való kapcsolatában, nagyon sok esetben találunk a gyerekek a könyvtárosban beszélgetőtársra, olyan felnőttre, aki meghallgatja problémáikat, és segít ezek megoldásában.

Ma minden a felhasználó körül forog. A potenciális olvasók információ- és tevékenységháztartása, olvasási szokásaik (ha olvasnak egyáltalán) megváltoztak. A könyvek és a könyvtár sokak életében nem meghatározó tényező. A most felnövekvő generáció az interneten keresi az információkat, a válaszokat kérdéseire. S a világ dokumentumtermelésének döntő része is a neten jelenik meg. A könyvtárosok, a pedagógusok munkáikat, újításait egyre nagyobb mértékben elektronikus formában produkálják. Ilyen formában keletkeznek ma már az iskola intézményi, kutatási, adminisztrációs dokumentumai, ezek összegyűjtése, számontartása, rendezése, szolgáltatása a könyvtár feladata.

Konferenciánk legfontosabb feladatának azt tekintette, hogy javaslatot tettünk egy olyan közös elektronikus felület létrehozására, ahol lehetőség van az iskola használói profiljainak kiépítésére, hisz olvasóink informálódási és használói igényei és szokásai lényegében azonosak. A sajátosságok, amelyeknek figyelembevételére természetesen lehetőség van, csak színesítik, gazdagítják ezt a palettát. Amire önmagában egy könyvtáros, egy könyvtár képtelen, mert pénz- és időhiányban szenved, azt együttesen, részfeladatok megosztott vállalásával meg tudjuk tenni.

Milyen előnyökkel járna egy közös weblap működtetése?

- Sok iskolai könyvtár, amely ma még nem rendelkezik saját honlappal, a leendő weblap megvalósulásával felületet kap saját tartalmi megjelenítésére.
- A közös munka eredményeként sokkal szélesebb spektrumú tartalmat tudna szolgáltatni olvasóinak, mintha egy intézmény egyedül készítené; a megjelenő iskolafokok (általános–közép–felsőfokú oktatás) egy helyen megjelenő tartalmi szinkronban lennének a valósággal, ahogy az életben is van, az iskolafokok egymásra épülését tükrözné a tartalom is, amely egyrészt a másik iskolafok követelményeinek jobb megismerését tenné lehetővé, másrészt motiváló hatással bírna.
- Az azonos iskolai fokozatú, azonos tevékenységi körben dolgozó iskolák az együttes munka eredményeként minőségibb tartalmat tudnának produkálni, elég ha arra gondolunk, mennyi pedagógiai újítás folyik az iskolában, és ha ezek megjelenhetnének, megtermékenyítően hatnának egymásra.
- Az iskolák polgárai egy olyan komplex dolgozószobához jutnának a nap 24 órájában, ahol a tanulásukhoz, az oktatáshoz, a kutatáshoz, informálódásukhoz, szabadidejük eltöltéséhez találunk dokumentumokat és információkat.

- A honlap alkalmas lenne az ifjú generációnak nemcsak a tanulását segíteni, hanem szabadidős tevékenységeit is az értékes kultúra felé irányítani.
- A honlap aktív felületei alkalmasak nemcsak a gyors tájékoztatásra, azaz a használó és szolgáltató, valamint a szolgáltatók közötti kommunikációra, de lehetővé tennék a használók egymás közötti párbeszédét is.
- A honlap nemcsak egy iskola, illetve iskolai könyvtár információit tartalmazná, hanem az összes egri iskoláét, így egy informatívabb felületet kapna a felhasználó.
- A weblap erősítené az egri iskolák pozícióját az oktatásban, az iskolaválasztásban.
- A közös weblap működtetése kifejezné és jelentős mértékben erősítené azt az imázst, amelyet az egri iskolák képviselnek, és a város – mint iskolaváros – mutatni szeretne: hozzájárulna a lokálpatrióta érzések mélyüléséhez.
- Az iskolai könyvtárosok így olyan munkát tudnának letenni az asztalra, amely mind a szakmának, mind a városnak, mind a fenntartóknak bemutatná, hogy mire képesek.
- A fenntartók vonatkozásában erősítené a könyvtár, az iskolai könyvtár és az iskolai könyvtárosok pozícióit, végre megmutathatnánk, mit is csinál, mire képes, és nélkülözhetetlenségét bizonyítaná.
- Az iskolai könyvtárosok, az egri könyvtárosok közötti eddigi személyes kapcsolatokon nyugvó segítő szakmai együttműködést fölváltaná egy szorosabb, „hivatalos” együttműködés, amelyből elsősorban a felhasználók profitálnának (például könyvtárközi kérések, tehetség gondozás, fölkészülés versenyekre, könyvtárhasználati órák, könyvtárosok gyakorlati képzése stb.).
- A formális kapcsolat lehetőséget teremtene arra, hogy eredményesen vegyünk részt pályázatokon.

A konferencia résztvevői kitöltötték egy igen egyszerű kérdőívet, amely valójában a szorosabb együttműködéssel kapcsolatos néhány adatra kérdezett rá. Ezzel megtettük az egri iskolai könyvtárak közötti intézményes együttműködés első lépéseit.

Végezetül pedig a beszámoló végén felidézem a konferencia záró gondolatso-
rát: *„Allandó versenyünk közepette álljon itt egyfajta jövőkép a 21. század könyvtá-
rairól: A legfontosabb hely lesz gyerekeknek, szülőknek, tanulóknak, szakem-
bereknek, vezetőknak és minden információt keresőnek, aki tudást akar megsze-
rezni. A könyvtáraknak ezért erős vállalkozói szervezetet kell létrehozniuk,
amelynek elismert tekintélye van a minőségi információ szétsugárzása felett.”*
(Sommers, Patrick C.: A könyvtár szerepe a behálózott társadalomban – versengés
vagy visszahúzódás? = TMT, 53. évf. [2006] 3. sz.)

(Beszámoló megírásához Tamásné Fekete Adrienn könyvtáros előadását és gondolatait használtam fel.)

Tircsné Propper Valéria